

II. A VIZSGA LEÍRÁSA

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
180 perc	15 perc	240 perc	20 perc
100 pont	50 pont	100 pont	50 pont

A vizsgán semmilyen segédeszköz nem használható.

Nyilvánosságra hozandók

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Anyag	NINCS	témakörök	NINCS	témakörök
Mikor?	NINCS	jogszabály szerint	NINCS	jogszabály szerint

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga	
180 perc		15 perc	
Feladatsor		Egy tétel kifejtése	
A) <i>Filozófiatörténeti ismeretekre vonatkozó kérdéssor</i>	B) Szövegértelmezés, reflektálás	A) Egy téma kifejtése	B) A filozófiával kapcsolatba hozható alkotás értelmezése
30 pont	70 pont	35 pont	15 pont
100 pont		50 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak egy központi feladatsort kell megoldaniuk.

A vizsgázó a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg az A), B) vizsgarész-összetevő között, illetve az egyes feladatok között. A vizsgázó a feladatok megoldásának sorrendjét is meghatározhatja.

Az írásbeli vizsgán semmilyen segédeszköz nem használható.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

<p><i>A) vizsgarész-összetevő: 30 pont</i> Kérdéssora a vizsgakövetelmények kötelező ismeretanyagára épül.</p> <ul style="list-style-type: none"> - filozófiatörténeti alapismeretek - alapfogalmak - korszakok - problémák
<p><i>B) vizsgarész-összetevő: 70 pont (2x35 pont)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - a megadott 3 szövegből 2 szöveg választása kötelező - filozófiai szövegrészletek értelmezése - reflektálás a felismert filozófiai problémára - önálló vélemény megfogalmazása

Az A) vizsgarész-összetevőben a feladatsor a filozófiatörténeti tények ismeretét kéri.

Az *A)* vizsgarész-összetevő kérdéssora olyan ismeretek tudását méri, amelyek a részletes vizsgakövetelmények kötelező ismeretanyagát képezik. A kötelezően választható filozófusok (4 filozófus) esetében a feladatok is választást engednek meg. (Például a középkori filozófia esetében a feladat Szent Ágostonra vagy - választhatóan - Aquinói Szent Tamásra fog vonatkozni, a XX. századi filozófusok esetében is lesz lehetőség arra, hogy a vizsgázó az általa választott filozófushoz kapcsolja a kérdést.)

A kérdések lehetnek zárt- és nyílt végűek.

Feladattípusok

- fogalom értelmezése és alkalmazása
- egy korszak vagy egy irányzat felismerése
- filozófiai művek ismerete
- filozófusok jelentőségének ismerete, bemutatása
- a filozófia alapvető kérdéseinek ismerete
- a műalkotásban rejlő filozófiai és tudománytörténeti utalások felismerése
- filozófiai ábrák elemzése
- a filozófiai problémák hétköznapi aspektusainak megmutatása
- hétköznapi problémák filozófiai aspektusainak megmutatása

A *B)* vizsgarész-összetevő a filozófiai szövegek értelmezését és az arra való reflektálás képességét méri.

A *B)* vizsgarész-összetevő feladatai egyrészt a filozófiai szövegek értelmezési képességét mérik, ez jelenti a filozófiai probléma felismerését és az adott szövegben megjelenő állásfoglalás megértését; másrészt a feladat a reflektálást, az önálló vélemény kifejtését várja el. A szövegekben megfogalmazott (és megértett) filozófiai problémára a reflektálás megmutatja a vizsgázó filozófiai, argumentációs képességét.

Szövegfajták

A vizsgán csak „elsődleges” művekből származó szövegek jelennek meg. A szövegrészletek jellemző gondolatmeneteket mutatnak be, melyekből kitűnik a szerző kérdésfeltevése, a filozófiai problémával kapcsolatos álláspontja. Egy-egy szövegrészlet hossza kb. 4000 karakter.

A *B)* vizsgarész-összetevőhöz tartozó 3 szemelvényt a feladatsor tartalmazza. A 3 szemelvényből kettőt kell a vizsgázónak választania.

Egy szöveg értelmezése és az arra való reflektálás átlagos terjedelme másfél-két oldal.

Az írásbeli vizsgarészhez kapcsolódó nyilvánosságra hozandó anyag nincs.

Az írásbeli feladatlapon értékelése

Az értékelés központi javítási-értékelési útmutató alapján történik, melynek kidolgozásában az alábbi szempontok érvényesülnek.

A vizsgadolgozatra adható összpontszám 100 pont, melynek 30%-a az „A”, 70%-a a „B” vizsgarész-összetevő teljesítésére adható az alábbi értékelési szempontok szerint:

- filozófiatörténeti tudás alkalmazása az érvelésben;
- problémafelvetések és válaszok, interpretációk ismeretének terjedelme és mélysége;
- a logikus gondolkodás eljárásainak és az érvelési technikáknak az alkalmazása;
- a szövegértelmezési készség szintje;
- a vizsgázó véleménye, nyitottsága más gondolatrendszerek iránt;
- a filozófiai problémák interdiszciplináris és kultúrtörténeti megközelítése;
- az argumentálás nyelvi színvonala.

Ha a vizsgázó a *B)* vizsgarész-összetevőben található 3 választható szemelvényhez tartozó mindhárom feladatot kidolgozza, akkor az értékelés során csak a feladatlapon szereplő sorrendben első és második feladatra kidolgozott választ kell figyelembe venni.

Az értékelés során csak egész pontszám adható.

Szóbeli vizsga

A vizsgázó vázlatot készíthet, és azt használhatja (amennyiben a feladat ezt megköveteli, a vázlat készítése szükséges is).

A tételsor legalább 20 tételt tartalmaz. Évente a tételek 20%-át meg kell újítani.

A tétel kifejtéséhez szükséges szemelvényeket, képeket stb. a tételnek tartalmaznia kell.

A szóbeli vizsgán semmilyen segédeszköz nem használható.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A szóbeli vizsgarész „A” és „B” feladatai az általános érettségi vizsgakövetelményekben szereplő három nagy témakörre épülnek: filozófiai problémák; filozófusok alapvető gondolatainak ismerete; korszakok, irányzatok.

A tételsort úgy kell összeállítani, hogy a vizsgázónak legyen lehetősége szóbeli feleletében a filozófia, a tudományok, a művészetek és a hétköznapi gondolkodás találkozási pontjainak bemutatására.

A szaktanár kb. 10%-os arányban beépítheti a helyi tantervben szereplő speciális tartalmakat is (művészettel, természettudományokkal, médiával, környezeti etikával összefüggő filozófiai kérdések stb.). Amennyiben a vizsgázók között olyan is van, aki nem a tételekhez illeszkedő helyi tanterv szerint tanult, következmények nélkül kérheti az ilyen jellegű tételek alóli felmentését.

Minden tétel két feladatot („A” és „B”) foglal magába.

Az „A” feladat lehet

- egy filozófiai probléma átfogó kifejtése;
- egy filozófus jellemző gondolatainak bemutatása;
- egy filozófus művének ismert szövegrészleteken alapuló értelmezése;
- egy filozófiatörténeti korszak, illetve irányzat bemutatása.

Minden tételnek legalább két „A” feladatot kell tartalmaznia, amelyek közül a vizsgázó választhat.

A „B” feladat filozófiai, illetve filozófiával összefüggő irodalmi szövegrészlet, fogalom, ábra vagy művészeti alkotás értelmezését foglalja magába.

Az „A” és „B” feladatban a filozófia eltérő területeiről és korszakaiból származó problémafelvetések, álláspontok, érvek, szövegértelmezések szerepeljenek.

A feladathoz szükséges szövegrészleteket, ábrákat stb. a tételnek tartalmaznia kell. A vizsgán csak elsődleges szövegek használhatóak. A szövegrészleteket úgy kell kiválasztani, hogy jellemző gondolatmeneteket mutassanak be, és a szövegből kitűnjenek a szerző kérdésfeltevése, álláspontja, érvei. Egy-egy szövegrészlet nem lehet hosszabb, mint két gépelt oldal, azaz 4000 karakter. A domináns filozófiai szövegek mellett irodalmi vagy jól érthető tudományos ismeretterjesztő szövegek is felhasználhatók egy probléma sokoldalú megközelítéséhez (művelődéstörténeti és interdiszciplináris vonatkozások).

A szóbeli vizsga előtt a szóbeli tételsor témakörei a jogszabály szerint hozhatók nyilvánosságra.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgarészen 50 pont érhető el. Ebből 35 pont az „A”, 15 pont a „B” feladat teljesítésére adható az alábbi értékelési szempontok szerint:

- filozófiatörténeti tudás, problémafelvetések és válaszok, interpretációk ismerete;
- a logikus gondolkodás eljárásainak és az érvelési technikáknak az alkalmazása;
- a szövegértelmezés szintje;
- a filozófiai problémák interdiszciplináris és kultúrtörténeti megközelítése.

A tételsor összeállításakor röviden rögzíteni kell az egyes tételekhez a fenti értékelési szempontok szerinti részpontoszámokat. A felelet minősítése ennek az értékelési útmutatónak az alkalmazásával történik.

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga			Szóbeli vizsga	
240 perc			20 perc	
Feladatsor			Egy tétel kifejtése	
<i>A)</i> Feleletválasztós kérdéssor	<i>B)</i> Szövegértelmezés, probléma- meghatározás	<i>C)</i> Esszé	„A” Egy téma kifejtése	„B” Szemelvény elemzése
20 pont	30 pont	50 pont	35 pont	15 pont
100 pont			50 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak egy központi feladatsort kell megoldaniuk.

A vizsgázó a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg az *A)*, *B)* és *C)* vizsgarész-összetevő, illetve az egyes feladatok között és megoldásuk sorrendjét is meghatározhatja.

Az írásbeli vizsgán semmilyen segédeszköz nem használható.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

A feladatsor 20%-ában elemi filozófiatörténeti tények ismeretét kéri, 30%-ában az olvasottságot, a probléma felismerési és -értelmezési képességet vizsgálja, 50%-ában komplex készségeket mér. Az esszéírási feladat a filozófiai ismereteket, a filozófiai gondolkodásmódot és az argumentációs készséget együttesen vizsgálja.

Az *A)* vizsgarész-összetevő az elemi filozófiatörténeti ismereteket ellenőrző zártvégű kérdésekből áll. Négy feladatot tartalmaz. Az első az ókori vagy a középkori, a második a XVII-XVIII. századi, a harmadik és a negyedik a XIX-XX. századi filozófia történetéhez kapcsolódik.

A *B)* vizsgarész-összetevő az olvasottság és a problémaértelmezési készség mérésére hivatott. Három rövid idézet szerzőjének és az idézetekben taglalt filozófiai kérdéseknek a meghatározását, illetve értelmezését igényli. Az első idézet az ókorból vagy a középkorból, a második a XVII-XVIII. századból, a harmadik a XIX-XX. századból származik.

A *C)* vizsgarész-összetevő egyetlen, kisebb terjedelmű (minimum két oldal) önálló esszé megalkotása. A vizsgázó három téma közül egyet választhat.

A második és a harmadik feladathoz a szemelvényeket a feladatlap tartalmazza.

Az írásbeli vizsgarészhez kapcsolódó nyilvánosságra hozandó anyag nincs.

Az írásbeli feladatlap értékelése

Az értékelés központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. A vizsgadolgozatra összesen 100 pont adható. Ez a következőképpen oszlik meg a három vizsgarész-összetevő között:

<i>A)</i>	20 pont
<i>B)</i>	30 pont
<i>C)</i>	50 pont

Ha a vizsgázó a C) vizsgarész-összetevő 3 választható témája közül egynél többet is kidolgoz, akkor az értékelés során csak a feladatlapon szereplő, sorrendben első téma kifejtését kell figyelembe venni.

Szóbeli vizsga

A tétel sor legalább 20 tételt tartalmaz. Évente a tételek 20%-át meg kell újítani.

A szóbeli vizsgán semmilyen segédeszköz nem használható.

A szóbeli tétel sor tartalmi és formai jellemzői

A szóbeli vizsgarész az általános érettségi vizsgakövetelményekben szereplő három nagy témakörre épül.

A tétel sor az alábbi típusú feladatokat tartalmazza:

- egy filozófus legfontosabb gondolatainak kifejtése;
- egy filozófiai probléma több bölcselő segítségével való bemutatása;
- egy irányzat, egy korszak filozófusokon keresztül történő bemutatása;
- fogalmak értelmezése, kifejtése és alkalmazása;
- szövegértelmezés;
- a filozófia és más területek (művészet, vallás, tudomány) találkozási pontjainak a bemutatása;
- a filozófiai problémák hétköznapi aspektusainak a bemutatása;
- szépirodalmi szövegekben rejlő filozófiai gondolatok feltárása.

A tétel sor „A” feladataiban az érettségi vizsga általános követelményei szerint kötelezően ismerendő filozófusok valamilyen kontextusban megjelennek. Legalább egy tétel erejéig szerepel a magyar filozófia is (pl. Apáczai Csere János, Bibó István, Hamvas Béla, Lukács György, Polányi Mihály).

Minden tétel két feladatból áll.

Az „A” feladat egy filozófiai problémának vagy egy filozófus alapvető gondolatainak az összefüggő kifejtése, illetve egy korszak vagy irányzat átfogó bemutatása lehet. A tételnek ezt a részét a fenti három megközelítésmód szerinti két-három különböző változatban kell megfogalmazni. Ezek közül kell a vizsgázónak egyet kiválasztania.

A „B” feladat egy - legfeljebb 2-3 gépelt oldal terjedelmű - elsődleges filozófiai szemelvény elemzése. Az elemzés során a vizsgázónak rekonstruálnia kell a szövegben taglalt filozófiai problémát és az argumentáció módszerét. Ismernie kell, és helyesen kell használnia a szövegben előforduló filozófiai szakkifejezéseket. A szemelvényben tárgyalt kérdést el kell helyeznie a vele összefüggő problémák és kérdésfelvetések általánosabb rendszerében.

A tételnek tartalmaznia kell a kidolgozáshoz szükséges szemelvényeket. A vizsgán csak elsődleges forrásból származó filozófiai szövegek használhatóak. A szövegkiválasztás alapvető szempontja, hogy az idézett részből kitűnjön a filozófus kérdésfeltevése és álláspontja. Törekedni kell a művek jellemző részleteinek a kiválasztására.

A szóbeli vizsgarész előtt a szóbeli tételek témakörei és a szemelvények listája hozhatók nyilvánosságra a jogszabály által meghatározott időben.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgán 50 pont érhető el. Ebből 35 pont az „A”, 15 pont a „B” feladat teljesítésére adható az alábbi értékelési szempontok szerint:

- filozófiatörténeti tudás;
- logikus gondolkodás, argumentációs készség;
- szövegértelmezési készség;
- a filozófiai problémák kultúrtörténeti és interdiszciplináris vonatkozásainak meglátása;
- a vizsgázó kreativitása, önálló véleményformáló képessége.

A központi értékelési útmutató rögzíti az egyes tételekhez a fenti szempontoknak megfelelő pontszámokat. A felelet minősítése ennek az értékelési útmutatónak az alkalmazásával történik.”